

Jakie będą losy postępowania sądowego w sprawie odwoławczej przeciwko Dyrektorowi ZER MSWiA o wysokość emerytury/renty policyjnej/renty rodzinnej po śmierci odwołującego się?

W tej Informacji Prawnej postaramy się przybliżyć Koleżankom i Kolegom problematykę trudną, ale niestety realną, której poznanie wydaje się być koniecznością.

Dla wielu z nas bardzo ważną jest odpowiedź na pytanie: co stanie się z naszą sprawą odwoławczą po naszej śmierci? Postaramy się odpowiedzieć na tak postawione pytanie. Na początek jednak kilka kwestii bardziej ogólnych, które pozwolą lepiej zrozumieć odpowiednie przepisy prawa regulujące tą problematykę a następnie odnieść je do sytuacji odwołujących się.

1. Aktualnie w naszej typowej sprawie sądowej występuje powód [odwołujący(a) się] oraz pozwany - Dyrektor ZER MSWiA. Postępowanie może się jednak zakończyć przy innym układzie stron. Przepisy prawa przewidują bowiem, w określonych przypadkach, możliwość wstąpienia w prawa dotychczasowego powoda (odwołującego się) - tzw. "następcy prawnego".

2. Czym jest "następstwo prawne"? Najkrócej rzecz ujmując jest to zmiana po jednej ze stron toczącego się procesu, w tym przypadku po stronie powoda (odwołującego się). Dotychczasowa strona, zwana "poprzednikiem prawnym" ustępuje z procesu, natomiast jej "następca prawny" wstępuje do procesu dokładnie w sytuację procesową poprzednika, w warunkach kontynuacji postępowania odwoławczego. Przejmuje on prawa i obowiązki poprzednika z powodu utraty przez niego tzw. zdolności sądowej, której istotą jest istnienie osoby fizycznej pozwalające na przeprowadzenie z jej udziałem postępowania sądowego. Zdolność sądowa jest zatem konieczną przesłanką procesową, która w przypadku osoby fizycznej trwa od chwili jej urodzenia do chwili śmierci. Jej brak stanowi przeszkodę procesową, którą sąd bierze pod uwagę z urzędu w każdym stadium sprawy.

(Uwaga!)

Zmiana po stronie powoda [odwołującego się] jest dopuszczalna przed każdą instancją sądową).

3. W realiach naszych spraw "poprzednikiem prawnym" może być powód (odwołujący się), czyli najczęściej osoba represjonowana, zmarła przed prawomocnym zakończeniem sprawy odwoławczej. W przypadku Jej śmierci, zgodnie z art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c., sąd jest zobligowany do zawieszenia postępowania z urzędu. Celem zawieszenia danego postępowania jest umożliwienie kontynuacji procesu z udziałem ewentualnych następcy(ów) prawnego(ch) dotychczasowej strony, osoby zmarłej.

(Uwaga!)

a) Postępowanie zawieszone z powodu śmierci strony (odwołującego się) zostanie umorzone po upływie roku, jeśli sąd stwierdzi, że nie pozostawił on po sobie następców prawnych.

b) Umorzenie nastąpi również po upływie 5 lat od daty zawieszenia postępowania z powodu śmierci strony (odwołującego się), jeżeli wcześniej

*nie dało się stwierdzić,
że nie pozostawił on po sobie następców prawnych).*

4. Kto może być "następcą prawnym" po zmarłym odwołującym się, a tym samym nabyć prawo do udziału w nieukończonym postępowaniu odwoławczym i otrzymania tzw. "świadczenia niezrealizowanego"? Otóż do grona tych osób, zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...)*, należą:

1. małżonek lub dzieci odwołującego się, zamieszkujące z nim w dniu jego śmierci;
2. małżonek lub dzieci (niezamieszkujące z odwołującym się) albo
3. wnuki, rodzice, dziadkowie i rodzeństwo, jeżeli pozostawali na utrzymaniu odwołującego się lub odwołujący się pozostawał na ich utrzymaniu.

Musimy jednak wiedzieć, że osoby zaliczone do II i III kategorii (ppkt 2 i 3) będą uprawnione do niezrealizowanego świadczenia jedynie wówczas, gdy nie będzie osób zaliczonych do wyższej kategorii (ppkt 1).

(Uwaga!

w orzecznictwie sądowym utrwalił się pogląd, że następcami prawnymi zmarłego są osoby, które prawo do występowania w tej roli wykażą np. dokumentami stanu cywilnego, zaświadczeniem o zameldowaniu z właściwego urzędu gminy[miasta], itp. Dowodem na pozostawanie zmarłego - odwołującego się na utrzymaniu następcy prawnego mogą być np. udokumentowane koszty jego leczenia oraz zamieszkania, w tym załatwiania codziennych spraw związanych z prowadzeniem domu [opłaty czynszowe], wspólne korzystanie z urządzeń wyposażenia domowego, itp. Obowiązkiem sądu jest weryfikacja wskazanych informacji i dowodów).

Należy pamiętać, że "następca prawny" związany jest skutkami wszystkich czynności procesowych, które dokonał wcześniej "poprzednik procesowy" - tzn. zmarły odwołujących się (np. poprzez złożenie określonych zażaleń na postanowienia sądu), a także tych czynności procesowych, które dokonane zostały wobec zmarłego przez stronę przeciwną, czyli pełnomocników Dyrektora ZER. Następca prawny nie może żądać powtórzenia żadnej z tych czynności.

1. Należne osobie odwołującej się świadczenie emerytalno-rentowe (będące przedmiotem sporu sądowego), jako świadczenie niezrealizowane, to różnica łączna między świadczeniem przysługującym a świadczeniem wypłacanym od dnia 1 października 2017 r. do dnia jej śmierci na podstawie ustawy z 16 grudnia 2016 r. Przysługuje ono małżonkowi i dzieciom, a w razie ich braku -

kolejno

: wnukom, rodzicom, dziadkom i rodzeństwu.

(Uwaga! Prawo do ww. świadczenia ustaje w ciągu 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia te przysługiwały, chyba że następca prawny wystąpi z wnioskiem o dalsze prowadzenie postępowania).

2. Przepisy nie określają precyzyjnie sposobu postępowania po śmierci strony (odwołującego się). Możliwe są dwie sytuacje: Z chwilą zgłoszenia się następcy(ów) prawnego(ych) i po należytych ich zweryfikowaniu, zgodnie z art. 180 k.p.c. sąd wyda postanowienie o podjęciu postępowania z urzędu.

1. Sąd okręgowy z urzędu poweźmie informację o śmierci odwołującego się, którą może zweryfikować zwracając się do właściwego urzędu stanu cywilnego o przesłanie odpisu skróconego aktu zgonu. Po jej potwierdzeniu zawiesi postępowanie do czasu, gdy w prawa strony nie wstąpi następca prawny. Uprawniony następca prawny, który zostanie powiadomiony przez sąd o możliwości wstąpienia w prawa zmarłego odwołującego się i zamierza skorzystać z takiej możliwości, musi zgłosić swój udział w postępowaniu wnioskując o dalsze prowadzenie sprawy (**wzór Zgłoszenia [Wniosku]** [TUTAJ](#)). Zgłoszenie - wniosek należy złożyć do sądu, który zawiesił postępowanie przed upływem roku od daty wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania.

2. Sąd okręgowy zostanie zawiadomiony o śmierci odwołującego się, np. przez osobę bliską, która przedstawi odpis skrócony aktu zgonu stanowiący wyłączny dowód śmierci strony (art. 3 ustawy z 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego)

. Osoba taka może zgłosić swój udział w postępowaniu jako następca prawny wnosząc o podjęcie postępowania i dalsze prowadzenie sprawy

(
wzór Zawiadomienia -
[TUTAJ](#)

; **wzór Zgłoszenia [Wniosku]** -
[TUTAJ](#)

)
. W takim przypadku sąd powinien wydać postanowienie o zawieszeniu postępowania a następnie o jego podjęciu. Z praktyki wynika, że taka sytuacja będzie zjawiskiem spotykanym najczęściej.

Ww. wnioski nie podlega opłacie sądowej.

(Uwaga!

a) W przypadku większej liczby osób uprawnionych do następstwa prawnego, każda z nich składa wniosek odrębny,

b) Złożenie wniosku o dalsze prowadzenie postępowania po upływie roku jest bezskuteczne, nawet wtedy, gdy nie zostało jeszcze wydane postanowienie o umorzeniu postępowania).

3.

(Uwaga!

Mimo zgłoszenia się następcy prawnego [przy braku pełnej informacji o innych osobach uprawnionych ewentualnie do wypłaty świadczenia niezrealizowanego], sąd może pozostawić sprawę w zawieszeniu do zakończenia okresu 12 miesięcy liczonego od dnia wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania. Sąd może w takim przypadku zamieścić

na tablicy ogłoszeń sądu odpis postanowienia o zawieszeniu postępowania [z uwagi na śmierć odwołującego się] w celu umożliwienia wszystkim osobom uprawnionym zgłoszenia udziału w postępowaniu).

4. Następca prawny przystępujący do postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Warszawie (lub przed innym sądem okręgowym w Kraju) lub przed sądem apelacyjnym jako sądem II instancji, po śmierci odwołującego się, bądź po śmierci osoby uprawnionej do renty rodzinnej po osobie odwołującej się, ma prawo do podtrzymania odwołania w zakresie należnej kwoty świadczenia, ale wyliczonej **tylko do dnia śmierci odwołującego się.**

Komisja Prawna FSSM RP

Źródło: [FSSM RP](#)